

RICHTLIJNEN
voor de

INTEGRALE
EFFECTRAPPORTAGE (IER)

BEDRIJVENTERREIN
WIJKERMEERPOLDER

onder verwijzing naar het machtigingsbesluit
van Provinciale Staten van Noord-Holland van
14 juni 1993, nr. 38, vastgesteld door
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,
namens Provinciale Staten van Noord-Holland.

december 1997

RICHTLIJNEN INTEGRALE EFFECTRAPPORTAGE (IER)
 BEDRIJVENTERREIN WIJKERMEERPOLDER,
 onder verwijzing naar het machtigingsbesluit van
 Provinciale Staten van Noord-Holland van 14 juni 1993, nr. 38
 vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,
 namens Provinciale Staten van Noord-Holland, december 1997

1. Inleiding

Wij, Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, hebben het voornemen om in de Wijkermeeperpolder een bedrijventerrein van maximaal bruto 400 ha planologisch mogelijk te maken, eventueel uit te breiden met nog eens 100 ha ten noorden van de Noorderweg. In het Plan van Aanpak Masterplan Noordzeekanaalgebied, in 1995 opgesteld door de Stuurgroep Samenwerkende Havens Noordzeekanaalgebied, is reeds voorzien in deze ontwikkeling. Blijkens dit masterplan volstaat herstructurering van bedrijfsterreinen niet om economische en werkgelegenheidsdoelstellingen (37.000 arbeidsplaatsen) te halen.

De door provinciale staten gemaakte keuze tot vaststelling van dit (sectorale) masterplan moet nog door provinciale staten integraal worden afgewogen en vervolgens, al dan niet geamendeerd, definitief in het streekplan als strategisch plan van de provincie worden vastgelegd. Deze activiteit -aanleg van een bedrijventerrein- die maximaal 400 + 100 ha beslaat is op grond van het Besluit milieueffectrapportage m.e.r.-plichtig. Er is immers sprake van een bedrijventerrein groter dan 100 hectare, eventueel voorzien van een zeehaven.

In het Masterplan is aangegeven dat er twee ontwikkelingsrichtingen voor het bedrijventerrein mogelijk zijn, een natte of een droge ontwikkeling. De definitieve keuze voor de ontwikkeling van een nat of een droog terrein zou evenals de keuze ten aanzien van de omvang van het terrein worden gemaakt bij de herziening van het streekplan. Aan deze herziening gekoppeld wordt deze integrale effectrapportage (IER) opgesteld. De agrarische gronden ten noorden van de Noorderweg (100 ha) worden conform de besluitvorming van provinciale staten over het Masterplan (vaststellen dat huidige bestemming agrarisch gebied is, maar te zijner tijd in streekplanverband afwegen of verandering in dit standpunt moet worden gebracht) in het onderzoek naar omvang en inrichting van het bedrijventerrein betrokken.

Niet alleen milieu-aspecten, maar ook economische en landbouwkundige aspecten komen in dit IER als bouwstenen voor de besluitvorming aan bod. Bevoegd gezag in de streekplan-procedure zijn Provinciale Staten van Noord-Holland en initiatiefnemer zijn wij, gedeputeerde staten.

In de keuzenotitie ter voorbereiding van de genoemde partiële streekplanherziening wordt vooralsnog uitgegaan van handhaving van het agrarisch karakter van de gronden ten noorden van de Noorderweg.

Het doel van deze richtlijnen is om aan te geven welke informatie het IER moet bevatten om een goed afgewogen besluit in streekplanverband mogelijk te maken en om het daarnaast mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen. Dit laatste is van belang gelet op de MER-plichtigheid van het voorgenomen activiteit. Het abstractieniveau

van het IER moet adequaat zijn afgestemd op het besluit waarvoor het dient, in dit geval een streekplanherziening. Bij de opstelling van deze richtlijnen hebben wij rekening gehouden met de adviezen, commentaren en opmerkingen, die wij op de startnotitie hebben ontvangen.¹

Wij zijn voornemens om de effecten van de realisering van het bedrijventerrein niet alleen in het kader van de streekplanherziening in kaart te brengen, maar dit ook te doen in het vervolg van het planproces (evaluerend ontwerpen).

Daarbij is de wens uitgesproken ook in de vervolgstappen de verzamelde milieu-informatie door de Commissie MER te laten toetsen om de objectiviteit en diepgang te waarborgen. Teneinde dit te kunnen doen was instemming van de Ministers van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) en van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV) nodig. Deze toestemming is inmiddels verkregen.

2. Probleemstelling, doel en besluitvorming

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wet Milieubeheer (voortaan Wm te noemen):

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieueffectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."

2.1. Probleemstelling

In de probleemstelling moet worden beschreven voor welke knelpunten het voornemen een oplossing moet bieden. De agrarische gronden ten noorden van de Noorderweg (100 ha) moeten in elk geval in het onderzoek naar het bestemmen en inrichten van bedrijventerrein betrokken worden.

In de startnotitie is de economische problematiek en de problematiek van het 'omgaan met onzekerheden' duidelijk uiteengezet. Daarbij wordt gerefereerd aan het Masterplan Noordzeekanaalgebied. In het IER moet de noodzaak voor het realiseren van een bedrijventerrein in de Wijkermeerpolder onderbouwd worden. Hierbij wordt inzicht geboden in de ruimtebehoefte, gedifferentieerd naar type bedrijvigheid die aanleg van een nat bedrijventerrein vereist. Hierbij dienen de reeds in gang gezette ontwikkelingen binnen het Noordzeekanaalgebied (NZKG) betrokken te worden (met name de Afrikahaven, de Westzanerpolder, de derde haven van IJmuiden en het havengebied Beverwijk).

Uitgangspunt bevoegd gezag: Alleen nat, geen droog terrein

Er is geen behoefte aan het ter plaatse ontwikkelen van een droog terrein voor de regio, maar slechts aan nat terrein in

¹bijlage 1 geeft een lijst van deze reacties

verschillende verschijningsvormen. In alle gevallen wordt daarmee gestreefd naar de realisering van terrein voor haven-gerelateerde bedrijvigheid. Binnen die soort bedrijvigheid kunnen in elk geval twee vormen worden onderscheiden:

-kadegebonden bedrijvigheid (direct gebonden aan de kade van een zeehaven),

-kadegebonden bedrijvigheid (direct gebonden aan de kade van een binnenvaarthaven).

Mogelijk bestaat er ook nog andere havengerelateerde bedrijvigheid. Die vraag verdient in het IER nader onderzoek.

De locatie is te uniek, aan diep vaarwater gelegen om de beschikbare ruimte in te richten als puur droog bedrijventerrein voor geheel los van een haven staande activiteiten. Elders in de regio kan daarvoor ruimte worden gezocht.

Het onderhavige bedrijventerrein van bruto 400 ha voorziet in een in het masterplan Noordzeekanaalgebied aangetoonde behoefte aan havengerelateerde bedrijvigheid. Er is geen andere locatie van deze omvang in het Noordzeekanaalgebied beschikbaar.

Verder moet ook een analyse van de toekomstige situatie met betrekking tot de kwaliteit van de leefomgeving in en rond de Wijkermeerpolder (milieuhygiënisch, ecologisch, cultuurhistorisch, landschappelijk, recreatief) onderdeel zijn van de probleemstelling.

Locatiekeuze

In de startnotitie is aangegeven dat in het kader van het Masterplan een afweging tussen verschillende locaties heeft plaatsgevonden voor het ontwikkelen van een nat bedrijventerrein. In het IER moet deze locatiekeuze gemotiveerd worden en moet worden aangegeven in hoeverre milieu-argumenten bij deze afweging een rol hebben gespeeld en zo ja welke dat waren.

2.2. Doelstellingen en toetsingscriteria.

Doelstellingen: harde doelstellingen en streefdoelen

In de startnotitie worden de doelstellingen met betrekking tot cultuurhistorie, natuur en (leef)milieu (verder de leefomgevingdoelstellingen genoemd) gepresenteerd als nevensgeschikt aan de economische doelstellingen. Wij constateren dat de economische doelstellingen daarbij zijn verwoord in een betrekkelijk concreet en toetsbaar programma van eisen, terwijl de doelstellingen met betrekking tot de kwaliteit van de leefomgeving veel minder concreet zijn omschreven. Die laatstgenoemde doelen zijn in het Ontwikkelingsplan wel meer evenwichtig verwoord. Het is dus zaak een geïntegreerd programma van eisen op te stellen. Dat gebeurt in het navolgende in de vorm van een door ons opgesteld toetsingskader, dat zo concreet mogelijk is. Zowel voor de economische maar zeker voor de leefomgevingsaspecten kunnen in aanvulling daarop door de initiatiefnemer nog extra streefdoelen worden geformuleerd die kunnen worden gerealiseerd voorzover het toetsingskader daar ruimte voor laat.

De initiatiefnemer moet de meervoudige doelstelling uit het Ontwikkelingsplan dus in het IER op uitwerkingmogelijkheden bezien. Maatregelen tot het bereiken van deze doelen kunnen

bij de nadere planuitwerking onderling worden afgewogen aan de hand van een analyse van hun bijdrage aan de overkoepelende doelstelling van het economisch- en het leefomgevingsbeleid.

Toetsingskader bevoegd gezag

Als bevoegd gezag hebben wij een toetsingskader opgesteld, waaraan wij de verschillende alternatieven zullen toetsen.

Dit kader kent in de voorgestelde richtlijnen de volgende elementen:

1. Het bedrijventerrein moet een grote bijdrage leveren aan de regionale **economie en vooral aan de werkgelegenheid**.

2A. Indien wordt gekozen voor een zeehaven:

-bieden van kade- en havenfaciliteiten voor zeeschepen;

-haven van een zodanig omvang dat deze economisch exploitabel is;

-mogelijkheid van gefaseerde realisatie met het oog op exploitatie;

-start uitgifte vanaf 2005, met dien verstande dat de behoefte, genoemd onder punt 3, bepalend zal zijn voor het exacte moment;

-aansluiting op landelijk autosnelwegennet en indien mogelijk op het spoorwegennet.

2B. Indien gekozen wordt voor een binnenvaarthaven:

-bieden van kade- en havenfaciliteiten voor binnenvaartschepen;

-relatie met zeehavens;

-haven van een zodanig omvang dat deze economisch exploitabel is;

-mogelijkheid van gefaseerde realisatie met het oog op exploitatie;

-start uitgifte vanaf 2005, met dien verstande dat de behoefte, genoemd onder punt 3, bepalend zal zijn voor het exacte moment;

-bezien mogelijkheden tot aansluiting op autosnelwegennet en spoorwegennet.

2C. Indien gekozen wordt voor een andere vorm van havengerelateerd bedrijvigheid:

-terrein van een zodanig omvang dat dit economisch exploitabel is;

-mogelijkheid van gefaseerde realisatie met het oog op exploitatie;

-start uitgifte vanaf 2005, met dien verstande dat de behoefte, genoemd onder punt 3, bepalend zal zijn voor het exacte moment;

-bezien mogelijkheden tot aansluiting op autosnelwegennet en spoorwegennet.

3. Bieden van een duidelijke **fasering** voor de ontwikkeling van het terrein, in relatie tot de taakverdeling binnen het Noordzeekanaalgebied. Dus geen aanleg in één keer, maar inbouwen van ijkmomenten, waarop de behoefte aan het gekozen type bedrijventerrein wordt gezien, opdat niet ongemerkt "points of no return" worden gepasseerd.

4. Zo min mogelijk toename van het aantal **gehinderden** tengevolge van milieu-overlast (hierbij kan worden gedacht aan geluid, luchtkwaliteit, geur/stank, stof) voor omwonenden en de omgeving bezoekende recreanten.

Dit op basis van de volgende uitgangspunten:

-Blijvend aanhouden van de 50dB(A)-norm voor woonbebouwing is ten aanzien van industrielawaai het uitgangspunt. Verlenen van een hogere waarde moet uitzondering blijven. Dan past een gemotiveerde aanvraag.

-Het is gewenst aandacht te geven aan streefwaarden voor luchtkwaliteit van de NeR.

-Ten aanzien van geur wordt het aanhouden van een niet-wettelijke streefwaarde uit het provinciaal milieubeleidsplan van 1 ge/m³ als 99,5 percentiel en daarnaast preventie van stank in aaneengesloten woongebieden nagestreefd.

-Aanhouden van de geldende veiligheidsnormen (onderscheiden in: individueel en groepsrisico zowel bij transport als stationaire bronnen).

Gedefinieerd moet worden welke categorieën industrie zich mogen vestigen, mede gelet op hun emissie. De IER zal duidelijk moeten maken welke milieugevolgen de verschillende varianten in een schil rond het industrieterrein zullen (mogen) hebben. Aangegeven moet worden hoe in- en externe zoneringen kunnen helpen om de overlast te beperken en wat voor andere mitigerende maatregelen denkbaar zijn.

5. **De Stelling van Amsterdam** wordt als structurerend element zoveel mogelijk ingepast in (het ontwerp van) het nieuwe landschap, dat wil zeggen minimaal handhaving van de forten Aagtendijk en Wijkermere en de zichtbaarheid van de liniedijk/vuurlinie en zo mogelijk aandacht voor schootsvelden van de forten.

6. Handhaving van de cultuurhistorisch en landschappelijk waardevolle **Assendelver Zeedijk**.

Bij het ontwikkelen van het bedrijventerrein dient ervoor te worden zorg gedragen dat de dijk als landschappelijk en cultuurhistorisch waardevol element tot zijn recht blijft komen.

Nadrukkelijk zal worden getoetst of aan deze eis wordt voldaan. In deze is van belang dat de oostzijde van de Wijkermerepolder deel uitmaakt van het Groene Décor: een verbindingzone met daarbinnen een verweving van groen en cultuurhistorie die loopt tussen het Uitgeestermeer naar het Zuid-Hollands plassengebied (keuzenotitie partiële streekplanherziening Kennemerland).

7. Aandacht voor **het archeologisch bodemarchief**.

8. Combinatie van **bedrijventerrein en groene inrichting** (integratie van economie, landschapontwikkeling en cultuurhistorie). Inpassing in de ontwikkeling van het Groene Erf tussen IJmond en Zaanstad.

9. **Realisering van een duurzaam bedrijventerrein**, met aandacht voor kringlopen (afval, energie, koelwater), voor behoud en

1 versterking van watersystemen en voor inzetten van openbaar
 2 vervoer zowel voor vracht als personen.
 3 Voorts verdient het aanbeveling aandacht te geven aan inten-
 4 sief ruimtegebruik met landschappelijke inpassing/afscherming
 5 aan de randen. Verder moet nagedacht worden over de toepassing
 6 van multi-modale trandportsystemen.

8 10. Bieden van inzicht in **oplossingsmogelijkheden voor de be-**
 9 **trokken agrariërs** bij het verlies van de polder als agrarisch
 10 gebied.

11 Hieronder vallen zowel agrariërs die vanwege de realisering
 12 van het bedrijventerrein zouden moeten vertrekken als
 13 agrariërs die mogelijk (tijdelijk nog) in een deel van de
 14 polder kunnen blijven wonen en werken, maar ook aan het gebied
 15 gebonden agrariërs met een hoofdvestiging buiten de Wijker-
 16 meerpolder die gronden binnen de polder in gebruik hebben .

18 11. Er wordt inzicht geboden in de **mobiliteitseffecten** van de
 19 realisering van het bedrijventerrein i.h.a., en in die van
 20 milieuvriendelijke vervoervormen in het bijzonder.

22 De initiatiefnemer kan haar eigen criteria desgewenst verder
 23 ontwikkelen aan de hand van de Criteriastructuur uit het
 24 Ontwikkelingsplan, eventueel met aanbevelingen voor helder
 25 geformuleerde normen en bandbreedtes.

27 2.3. Besluitvorming

28 Het IER dient aan te geven dat het is opgesteld voor de parti-
 29 ële herziening van het streekplan Amsterdam-Noordzeekanaalge-
 30 bied (streekplan Kennemerland). De startnotitie vermeldt dat
 31 het streekplanbesluit naast een ruimtelijke aanduiding voor
 32 een bedrijventerrein, zal bestaan uit de volgende onderdelen:

- 33 •de principiële keuze voor een nat of droog bedrijventerrein²;
- 34 •de keuze voor een meervoudige doelstelling bij de inrichting
 35 en het beheer van een nat of droog bedrijventerrein: bedrij-
 36 venterrein plus natuur, natuurontwikkeling en cultuurhistorie;
- 37 •de keuze voor de mogelijkheid tot fasering bij de verdere
 38 planvorming in relatie tot (economische ontwikkelingen in het
 39 gehele NZKG);
- 40 •het aangeven van kaders en procedures voor de wijze waarop
 41 het bedrijventerrein verder vorm zal krijgen.

43 Het IER zal duidelijkheid moeten verschaffen over de besluiten
 44 die reeds genomen zijn en de besluiten die in een later stadi-
 45 um nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te
 46 kunnen realiseren. Tevens moet worden beschreven welke proce-
 47 dure en welk tijdpad gevolgd zal worden, of integratie van
 48 procedures mogelijk is en welke adviesorganen en instanties
 49 daarbij formeel en informeel zijn betrokken. Hierbij moet
 50 tevens worden aangegeven hoe de gewenste flexibiliteit bij
 51 deze te nemen besluiten gedurende de besluitvormingsprocessen

52 ²Inmiddels hebben wij zoals uit het vorenstaande naar
 53 voren komt de keuze gemaakt dat geen sprake zal zijn van een
 54 "droog" bedrijventerrein.

gewaarborgd blijft. Speciale aandacht verdient hierbij de coördinatie tussen de verschillende te nemen besluiten en voorts de aanpassing van de bestemmingsplannen. Daarnaast moeten de ijkmomenten in het kader van het evaluerend ontwerpen worden aangegeven.

3. Voorgenomen activiteit en alternatieven

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen."

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

3.1. Ontwikkeling van alternatieven

Het doel van het ontwikkelen van alternatieven in het IER is om te bepalen of en hoe met de verschillende soorten bedrijventerreinen voldaan kan worden aan de nevensgeschikte doelstellingen.

De programma's uit het ontwikkelingsplan moeten worden gezien als minimumpakketten en als uitgangspunten voor het ontwerpen van de alternatieven van het IER. Een uitgewerkt milieukader moet daarnaast door de initiatiefnemer ontworpen worden.

De beginalternatieven uit het ontwikkelingsplan worden helder omschreven. Vervolgens vindt een effect-analyse plaats op de onderdelen: milieu, natuur, cultuurhistorie, economie en landbouw. Ook vindt inbreng van mobiliteitseffecten en globale toetsing aan het rijkslocatiebeleid plaats. Daarna volgt optimalisatie op basis van het vastgestelde toetsingskader en de criteria en bandbreedtes van bevoegd gezag respectievelijk initiatiefnemer.

Milieu krijgt een extra gewicht bij deze optimalisatie.

Tot slot vindt een eindvergelijking plaats, op basis waarvan aanbevelingen worden gemaakt voor de keuze van het streekplan, compensatie en mitigering. Aangegeven wordt welk alternatief in deze fase van de besluitvorming kan worden beschouwd als het meest milieuvriendelijk alternatief (MMA).

Mocht blijken dat alternatieven, ondanks compenserende en mitigerende maatregelen, niet kunnen voldoen aan alle 'harde' criteria uit het toetsingskader van het bevoegd gezag of aanvullende harde criteria van de initiatiefnemer, dan is de vraag aan de orde of en zo ja op welke punten de doelstellingen moeten worden bijgesteld. Indien deze situatie zich voordoet zal in het IER moeten worden aangegeven hoe de initiatiefnemer met haar eigen criteria is omgegaan. Indien het toetsingskader op onderdelen als te knellend en beperkend wordt ervaren zou in het IER bij wijze van advies aan het bevoegd gezag een oplossingsrichting kunnen worden aangedragen. Dat biedt het bevoegd gezag kansen om verantwoord te

kiezen of onverkort aan het toetsingkader moet worden vastgehouden of dat zwaarwegende argumenten aanleiding geven om daarvan op onderdelen af te wijken.

3.1.1. Nulalternatief

Van het beschrijven in het IER van een nulalternatief, waarbij uitgegaan wordt van voortduren van de feitelijke situatie ter plaatse van de polder (dus van een status quo), kan in dit geval worden afgezien. Een in IER/MER-verband te onderzoeken alternatief moet namelijk reëel zijn en een nulalternatief is dat (in dit geval) niet.

Geen enkel nulalternatief spoort immers met de economische en werkgelegenheidsdoelstellingen van het vertrekpunt voor deze IER, het Masterplan Noordzeekanaalgebied.

De nulsituatie/bestaande toestand moet wel in het referentiealternatief worden beschreven als opstap naar de autonome ontwikkeling.

3.2. Beschrijving van de alternatieven

De alternatieven moeten worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu en voor zover deze onderscheidend zijn voor een bepaald type bedrijventerrein.

De beschrijving van de voorgenomen activiteit en de alternatieven dient zich vooral te richten op de volgende aspecten:

- de ruimtelijke opzet, inpassing en ontsluiting van het plangebied;
- de aanpak in hoofdlijnen van het water-, natuur-, cultuurhistorisch en milieubeheer;
- de fasering van de ingebruikname van het plangebied.

Deze aspecten, die niet los van elkaar kunnen worden gezien, worden verder uitgewerkt in de paragrafen 3.2.1-3.2.3.

De voorgenomen activiteit zal in voldoende détail beschreven moeten worden zodat het mogelijk is om conclusies te kunnen trekken over de gevolgen van alternatieven en de verschillen tussen de verschillende typen nat bedrijventerrein. Daarbij moet aangesloten worden bij het détailniveau van het eerder geformuleerde toetsingskader en de criteria van de initiatiefnemer.

Uitgangspunt voor de beschrijving is het soort bedrijvigheid dat aangetrokken wordt door het betreffende type nat bedrijventerrein.

3.2.1 Ruimtelijke opzet, inpassing en ontsluiting van het plangebied

Aangegeven moet worden:

- De manier van omgaan met zowel de bestaande structurerende elementen (de Stelling van Amsterdam, dijken, voormalige kwelder(rand) en zomerkade, archeologische zone, verkavelings-, ontsluitings-, en beplantingsstructuur) als de bodem (samestelling, reliëf);
- De aanpak van recreatieve en ecologische infrastructuur;
- De ontsluiting van het gebied voor (woon-werk)personenverkeer en goederentransport. Daarbij dient ook aandacht te worden besteed aan de interne en de externe ontsluiting van het bedrijventerrein en de wijze waarop deze wordt ingepast in,

dan wel aantakt op de bestaande regionale en landelijke hoofd-
infrastructuurnetten.

3.2.2. Aanpak in hoofdlijnen van het water-, natuur- en milieubeheer

In het IER dienen onder andere de leidende principes voor natuurontwikkeling te worden beschreven en gemotiveerd.

Daarbij kan worden ingegaan op:

- welke rol bestaande (a)biotische factoren en historische of geografische referenties gespeeld hebben bij de keuze van deze principes;
- de belevingswaarde en de betrokkenheid van omwonenden bij (keuzes ten aanzien van) inrichting en beheer;
- het ontwikkelen van unieke natuur of reeds bekende natuurdoeltypen;
- de culturele en ecologische rol van de natuur in het nieuwe gebied (waaronder mogelijkheden van verbindingzones tussen biotopen buiten het gebied).

Tevens moet aannemelijk worden gemaakt dat een bepaalde natuurontwikkeling ook realiseerbaar is. Dit betekent dat de vraag moet worden beantwoord welke eisen een bepaalde natuur stelt aan bijvoorbeeld omvang, ligging, waterhuishouding, milieuhygiënische situatie en bodemopbouw en de vraag of aan die eisen tegemoet kan worden gekomen in de Wijkermeerpolder.

3.2.3 Fasering

Aangegeven moet worden wat de mogelijkheden voor fasering zijn. Daarbij gaat het met name om de vraag of het mogelijk is om een zeehaven en de omliggende terreinen gefaseerd aan te leggen. Verder moet worden aangegeven of het bij fasering mogelijk is om na iedere fase een economisch volwaardig bedrijventerrein op te leveren. Ook moet een relatie worden gelegd tussen fasering en het behoud van cultuurhistorische elementen.

4. Bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling: referentiesituatie

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."

De bestaande toestand van het milieu in het studiegebied, inclusief de autonome ontwikkeling hiervan, moet worden beschreven als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Alleen die aspecten hoeven beschreven te worden waarvan te verwachten is dat deze beïnvloed zullen worden door het ontwikkelen en het in gebruik zijn van een bedrijventerrein.

Onder de autonome ontwikkeling wordt verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of een van de alternatieven wordt gerealiseerd. Nu het nulalternatief, zoals aangegeven, geen reëel alternatief is, volstaat het beschrijven van één referentiesituatie (bestaande

toestand plus de autonome ontwikkeling).

De autonome ontwikkeling geeft nog aanleiding tot enige discussie: telt de juridische situatie (bestemmingsplannen) alleen of spelen andere overheidsbesluiten (structuurvisie, groenplannen - voorzover goedgekeurd door GS -, plannen op het gebied van landbouw, natuurontwikkeling, cultuurhistorie en woningbouw) ook een rol?

Wij menen dat deze situaties in het IER goed onderscheiden moeten blijven.

Indien dat in dit geval een uitwerking volgens een hiërarchie in plannen (harde plannen plus daarbovenop nog een nadere invulling door anderssoortige plannen) oplevert, ontmoet dat geen bezwaar.

Het studiegebied moet op kaart worden aangegeven en omvat de locatie en haar omgeving, voor zover daar effecten van de voorgenomen activiteit kunnen gaan optreden. Per milieuaspect (geluid, lucht, bodem, water, enz.) kan de omvang van het studiegebied verschillen. Tevens moet op kaart een overzicht worden gegeven van de in het studiegebied gelegen gevoelige gebieden en objecten.

De volgende aspecten moeten bij de beschrijving van de bestaande milieutoestand en de autonome ontwikkeling betrokken worden:

- Bodem, grond- en oppervlaktewater
- Natuur
- Landschap
- Archeologie en cultuurhistorie
- Veiligheid
- Lucht
- Geluid
- Woon- en leefmilieu inclusief recreatie

4.1 Bodem, grond- en oppervlaktewater

De volgende aspecten dienen beschreven te worden:

- geomorfologie, bodemopbouw en bodemgesteldheid;
- geologische- en geohydrologische opbouw van de ondergrond. Hierbij dient in het bijzonder aandacht te worden besteed aan de aanwezigheid van mogelijk te doorgraven slechtdoorlatende lagen en de doorlatendheid van de watervoerende systemen;
- oppervlaktewaterhuishouding en relatie tussen oppervlaktewater en grondwater;
- geohydrologische stromingspatronen en de effecten daarvan op aanwezige zoet-zout grensvlakken (verzilting en verzoeting);
- de kwaliteit van oppervlaktewater en waterbodem, bodem en grondwater;
- de grondmechanische situatie.

4.2 Natuur

Aangeduid moet worden welke (gemeenschappen van) planten en dieren in (de afzonderlijk te onderscheiden delen van) het gebied voorkomen, hoe die zich ontwikkelen en in welke relatie ze staan met gebieden buiten het plangebied. De betekenis van deze natuur op verschillende schaalniveaus moet worden beschreven, hierbij kan gedacht worden aan de functie in grotere ecologische verbanden, zeldzaamheid, bijdrage aan biodiversi-

teit op (inter)nationaal en regionaal niveau, de betekenis voor de plaatselijke leefomgeving.

4.3. Landschap

De structuur van het plangebied en de samenhang met de omgeving moet in het IER worden geanalyseerd. Aan de orde moeten komen: de huidige landschapsopbouw als resultaat van de ontstaans- en ontwikkelingsgeschiedenis en van het huidige gebruik en beheer, de daarmee samenhangende visueel-ruimtelijke aspecten, de dynamiek die op de structuur en de verschijningsvorm van het gebied inwerkt en tot autonome veranderingen leidt (bijvoorbeeld de afsnijding van het westelijk deel van de polder door de Wijkertunnel).

4.4. Archeologie en cultuurhistorie

De beschrijving van de bestaande toestand kan gedeeltelijk ontleend worden aan de startnotitie en het ontwikkelingsplan. Wij adviseren in het IER de beschrijving van het cultuurhistorisch aspect te verbreden en niet beperkt te houden tot het bodemarchief, de polderdijken en de defensiewerken behorend tot de Stelling van Amsterdam. Aandachtspunten zijn:

- de buitenlanden als aangeslibde buitendijkse gronden aan de rand van het voormalige Wijkmeer (hoogteverschil),
- De Kil als restant van de Cromme IJ, het verbindingswater tussen het Wijkmeer en de Schermer;
- historisch-bouwkundige objecten, waaronder boerderijen;
- het specifieke droogmakerij-karakter van de polder (openheid, lage ligging, zicht op de randen).

Deze aspecten dienen beschreven te worden in hun geografische context en hun onderlinge samenhang.

4.5 Veiligheid

De huidige externe veiligheidssituatie moet worden beschreven. (post-Seveso-richtlijnen, extern veiligheidsrapport, risico's transport en luchtvaart, rampenbestrijding)

4.6 Lucht

De luchtkwaliteit (inclusief stof en geur) dient beschreven te worden, onder andere als gevolg van verkeer, scheepvaart, industriële- en landbouwactiviteiten.

4.7 Geluid

De in het studiegebied aanwezige geluidbronnen (verkeer, landbouw, industrie, scheepvaart) en de gevolgen daarvan voor het geluidniveau (inclusief de bestaande geluidszones) dienen beschreven te worden.

4.8 Woon- en leefmilieu inclusief recreatie

Bij de beschrijving van het woon- en leefmilieu moet de nadruk liggen op die aspecten van het leefmilieu in de omliggende bestaande en geplande woongebieden die door de voorgenomen activiteit kunnen worden beïnvloed. Behalve op geluid-, stank- en stofhinder en risicoperceptie (volksgezondheidsaspecten), heeft dit betrekking op:

- de verkeersdruk;
- de nabijheid en toegankelijkheid van agrarisch gebied en

recreatie- en natuurgebieden.

Concreet moet hierbij gedacht worden aan: fietsroutes, verbindingen van de stad met het landelijk gebied en recreatiegebieden, en de rol van het open landelijk gebied.

5. Gevolgen voor het milieu

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."

De effecten van de alternatieven op de in hoofdstuk 4 genoemde aspecten moeten beschreven worden. Daarbij moet worden aangegeven of de effecten omkeerbaar zijn. Om een toetsing mogelijk te maken moet het détailniveau van de effectbeschrijving aansluiten op de variabelen waarvoor het bevoegd gezag het toetsingskader heeft opgesteld en de initiatiefnemer mogelijk criteria zal opstellen (zie paragraaf 2.2). De resultaten van de effectbepaling moeten vervolgens hierop worden teruggekoppeld. Daarbij moet per alternatief worden aangegeven aan welke van deze criteria wel of niet voldaan kan worden.

Concreet kan worden gedacht aan de volgende aandachtspunten:

- Hoe gaat het monitoren van de uitstoot van bedreigende stoffen tengevolge van de industriële-ontwikkeling in zijn werk? Globaal inzicht hierin is van belang voor mensen, maar ook voor landbouwactiviteiten.
- Effecten op de natuurvriendelijke oevers aan het Noordzeekanaal.
- Welke uitzichtverandering treedt op voor omwonenden?
- Al dan niet toename van lichteractiviteiten voor de sluizen
- De mogelijke aantasting van natuur- en recreatiegebieden door cumulatie van verstoring.
- Wordt het effect van saneringsmaatregelen bij bestaande industrie te niet gedaan?
- Wordt de milieu(gebruiks)ruimte van bestaande industrie kleiner?
- Welke rol kan de inzet van windenergie spelen bij het ontwikkelen van een duurzaam bedrijventerrein? Hierbij is van belang dat we in de streekplanfase verkeren en nog niet in de fase van bestemmings- en inrichtingsplannen.

6A. Richtlijnen onderdeel Landbouweffectrapportage (LER)

Het doel van het LER is om per inrichtingsalternatief in beeld te brengen welke effecten voor de landbouw optreden.

Daartoe geven wij de volgende onderzoeksopdrachten:

1. Verzamel de relevante landbouwkundige gegevens.
2. Stel een korte beschrijving van de huidige landbouw in het studiegebied op.
3. Welke wijzigingen voor de landbouw met inbegrip van de verwachte economische gevolgen treden per inrichtingsalternatief op t.a.v.:
 - afname van het aantal bedrijven;
 - afname van de beteelbare hoeveelheid cultuurgrond

- 1 - mogelijke wijzigingen in de bedrijfsmogelijkheden
- 2 - wijziging in de ontsluiting, de verkaveling en de waterbe-
- 3 heersing voor de overblijvende landbouwbedrijven
- 4 - wijziging van de werkgelegenheid
- 5 - overige economische effecten.

6

7 4. Beantwoord verder de volgende onderzoeksvragen:

8 - Wat zijn de effecten van de voorgestane ontwikkeling op de

9 bedrijfsvoering van de agrarische bedrijven in zowel de Assen-

10 delverpolders als de Wijkmeer?

11 - Welke invloed heeft de voorgenomen ontwikkeling op de renta-

12 biliteit (het economisch draagvlak) voor de toch al tengevolge

13 van verstedelijking en natuur- en recreatiebeleid onder druk

14 staande economisch verantwoorde agrarische bedrijfsvoering in

15 de regio?

16 - Wat is het opbrengend vermogen van de gronden, ook in de

17 Assendelverpolders? De Wijkmeer is thans in gebruik voor

18 akkerbouw. Gesteld wordt dat de bodemgesteldheid ook tuin-

19 bouw - nu al in kleine onderdelen van de polder aanwezig- toe-

20 laat. Klopt dat?

21 Hoe wordt omgegaan met ruilverkavelingsrente?

22 - Wat voor waterhuishoudkundige consequenties treden op bij

23 havenaanleg? Dit betreft zowel kwantiteit als kwaliteit van

24 water. Wat zijn de gevolgen voor de waterbeheersing?

25 aandachtspunt: Inklinking in relatie tot drooglegging.

26 Welke gevolgen heeft zoute kwel voor agrarische activiteiten,

27 in de omgeving of ter plaatse nog (tijdelijk) aanwezig?

28 - Hoe blijven agrarische bedrijven/hun kavels bereikbaar, ook

29 voor dienstverlenende bedrijven? hoe blijven aan- en afvoer

30 via de weg gegarandeerd? Dus relatie landbouw- tot overig

31 verkeer inzichtelijk maken, effecten van doorsnijdingen (lei-

32 dingen, infrastructuur) in beeld brengen.

33 - Geeft het bedrijventerrein met natuuronderdelen overlast en

34 ziekte aan het gewas door de komst van ongedierte (insecten

35 e.d.)?

36 Wellicht is het mogelijk een meest landbouwvriendelijk alter-

37 natief te ontwikkelen.

38

39 6B. Richtlijnen onderdeel EER van het IER.

40 De doelstelling van de EER is aan te geven welk (inrichtings)-

41 alternatief het beste beantwoordt aan de doelstellingen van

42 het masterplan Noordzeekanaalgebied op het gebied van werkge-

43 legenheid en economie, tegen de achtergrond van een evenwich-

44 tige ontwikkeling op het gebied van natuur, milieu en leef-

45 baarheid.

46

47 Onderzoeksvragen:

48 -Welke typen bedrijvigheid worden geambieerd, gelet op de

49 doelstellingen en uitgangspunten van het masterplan Noordzee-

50 kanaalgebied?

51 -Wat zijn de belangrijkste vestigingseisen voor het aantrekken

52 van deze bedrijvigheid?

53 -Wat levert een sterkte-zwakte-analyse van de verschillende

54 inrichtingsalternatieven per type bedrijvigheid op? wat voor

55 rol spelen overslagcapaciteit in het Noordzeekanaalgebied en

56 de kwaliteit van de achterlandverbindingen bij vestiging?

-Wat zijn de kansen voor vestiging van verschillende bedrijfstypes bedrijvigheid per inrichtingsvariant, de verschillende inrichtingvarianten langslowend en de concurrentieverhoudingen binnen de Hamburg-Le Havre range beschouwend?

-Welke positieve en negatieve economische effecten treden op bij vestiging van welke activiteiten?

-Zijn bepaalde activiteiten noodzakelijk om de doelstellingen van het masterplan te halen?

Opdracht:

stel vast welk inrichtingsalternatief optimale omstandigheden creëert voor het behalen van de economische doelstellingen van het masterplan.

7. Vergelijking van alternatieven

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."

De milieueffecten van de alternatieven moeten onderling én met de referentie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Bij de vergelijking moeten het toetsingskader en de eventuele toetsingscriteria van de initiatiefnemer (zie paragraaf 2.2) worden betrokken.

De vergelijking zal moeten resulteren in een algeheel effectenoverzicht, waarin de alternatieven, de variabelen per aspect, de criteria en de effecten zijn opgenomen, zodat in één oogopslag, wellicht mogelijk op één pagina, direct te zien is welke alternatieven aan welke criteria kunnen voldoen. Als in dit overzicht ook andere aspecten van de integrale effectrapportage worden opgenomen (economie, landbouw) moeten de milieuaspecten herkenbaar zijn.

8. Leemten in informatie

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieueffecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."

Het IER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die aspecten, die in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan (milieu)informatie.

De leemten die in dit stadium van het planproces bestaan

zullen in een later stadium moeten worden ingevuld. In het IER moet worden aangegeven op welk moment in de verdere procedure welke leemtes ingevuld moeten worden (zie ook paragraaf 2.3 over de ijkmomenten in het kader van het evaluerend ontwerpen).

9. Vorm en presentatie

Voor de presentatie bevelen wij aan om:

- het IER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het IER op te nemen;
- bij gebruik van kaarten recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen.

10. Samenvatting van het IER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

"Een MER bevat ten minste: een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieueffectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."

De samenvatting is het deel van het IER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het IER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven; de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven (algeheel effectenoverzicht) en de argumenten voor de selectie van het mma en de eventuele economische alternatieven;
- belangrijke leemten in kennis.

Wij adviseren in de samenvatting goed gebruik te maken van figuren, kaarten en tabellen.

BIJLAGE

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	970701	Vereniging van Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming	Utrecht	970702
2.	970710	Inspectie van de Volksgezondheid voor de hygiëne van het milieu voor Noord-Holland en Flevoland	Haarlem	970711
3.	970630	Rijksdienst voor de Monumentenzorg	Zeist	970711
4.	970701	Th. G. Beers en Th. J. Beers-v/d Theems	Beverwijk	970711
5.	970704	J. Smit	Assendelft	970711
6.	970707	D. van Vliest	Assendelft	970715
7.	970630	N. Heijnen	Assendelft	970715
8.	970708	Energie Noord West	Alkmaar	970715
9.	970708	J.W. van Tunen	Beverwijk	970715
10.	970708	Joop van Brosens	Assendelft	970715
11.	970709	Westelijke Land- en Tuinbouworga- nisatie	Haarlem	970715
12.	970709	Regionaal Havencomité Noordzeeka- naalgebied	Haarlem	970717
13.	970710	Dhr. L. Versluis en mw. R. Versluis	Beverwijk	970717
14.	970711	A.J. de Vries	Assendelft	970717
15.	970709	Roland Haffmans	Amsterdam	970717
16.	970709	Fam. H.G.M. Kerssens	Assendelft	970717
17.	970710	Geelkerk & Linskens Advocaten	Leiden	970717
18.	970709	Gewest IJmond	Heemskerk	970717
19.	970710	A.C. Poel	Assendelft	970717
20.	970717	Rijksdienst voor het oudheidkundig Bodemonderzoek	Amersfoort	970717
21.	970714	WEOM B.V.	Rhenen	970728
22.	970717	Miliefederatie Noord-Holland	Zaandam	970728

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
22.	970717	Mileufederatie Noord-Holland	Zaandam	970728
23.	970711	Recreatieschap Spaarnwoude	Spaarnwoude	970728
24.	970716	Dictoraat-Generaal Rijkswaterstaat Directie Noord-Holland	Haarlem	970728
25.	970711	Werkgroep Verkeer, Mileu, Speel- ruimte & Groen Sociale vernieuwing Velsen-Noord	Velse-Noord	970728
26.	970711	Mevr. Al-Sprangers	Beverwijk	970728
27.	970714	Vereniging bewonersgroep Wijker- meerpolder	Assendelft	970728
28.	970714	Mw. R. Heijnen	Assendelft	970728
29.	970715	A.J. Dijkman	Beverwijk	970728
30.	970716	Tanger c.s. Advocaten	Velsen-Zuid	970728
31.	970715	J. Zuidervaart en C.M. Zuidervaart-Poel	Assendelft	970728
32.	970709	Loonwerkbedrijf H. Schoenmaker	Beverwijk	970728
33.	970715	Mw. K. Bax-Borst	Assendelft	970728
34.		J. Kuiper en C.J.E Kuiper- van Zutphen	Assendelft	970728
35.	970714	W.M. Otten	Beverwijk	970728
36.	970716	J.A.M. Schnijf en T.J. Boersma	Assendelft	970728
37.	970715	W.J. Dijkman en C.T.M. Dijkman-Sprangers	Assendelft	970728
38.	970714	Mw. P.M. Dombrowski-Gaal	Assendelft	970728
39.	970715	C.J.H. de Wildt	Assendelft	970728
40.	970714	H.A.M. v.d. Hulst	Assendelft	970728
41.	970715	C.L.M. Sprangers	Beverwijk	970728
42.		Fam. Dudink	Assendelft	970728
43.	970711	Fam. Imming	Assendelft	970728
44.	970714	J. Barendregt	Beverwijk	970728
45.	970717	A.A. Ransijn en M.J. Ransijn-Sprangers	Assendelft	970728

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
47.	970717	Dienst Stadsontwikkeling, Milieu en Beheer	Zaanstad	970728
48.	970717	Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam	Amsterdam	970728
49.	970717	Dhr. P. Poel en dhr. N. Poel	Assendelft	970728
50.	970716	J.M.A. Brakenhoff	Assendelft	970728
51.	970722	Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij	Diemen	970806
52.	970718	Dhr. A.J. Rijkhoff	Assendelft	970806
53.	970719	Het Groene Buitenland Biologische tuinbouw Wijkmeer	Assendelft	970806
54.	970714	Fietsersbond enfb	Heemskerk	970806
55.	970714	M. Koomen	Assendelft	970728

